

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășiilor“ și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor“, amîndouă în Orăștie.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Apare tot a doua Duminică.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Lipsurile noastre.

Să tot zice, că pricina celor mai multe scăderi dela noi e sărăcia.

Dacă nu ne putem susține școalele — sărăcia e de vină!

Dacă dușmanul cearcă să spargă șirurile închegate ale preoțimei noastre, sărăcia e cu musca pe căciulă.

Dacă instituțiile noastre culturale nu progresează cum ar trebui — iarăș sărăcia e cea deochiată.

Dacă poporul nostru apucă la America — tot sărăcia e de vină, n'ar mai fi pomană de ea!

Și așa mai departe. Putem înșira până în pînzele albe. Sărăcia iese totdeauna încrestată.

Și nu putem zice că nu e așa.

Dar trebuie să pătrundem mai adînc. Adevărul cată să-l dăm pe față, ori-cît ar fi el de crud.

E îndreptățită întrebarea, că oare sărăcia de unde ne vine?

Răspunsul cel mai ușor să da învinovățînd părinții, moșii și strămoșii, cari săraci au fost, săraci ne-au lăsat și pe noi.

Dar asta e desvinovățire ticăloasă, de care nu să folosește decît omul trîndav și păcătos.

Oamenii harnici și luminați, popoarele înaintate știu astăzi, că arma adevărată împotriva sărăciei e învățătura și munca. Sunt chiar filosofi și oameni învățați, cari cer ștergerea moștenirilor de averi materiale. Cer, ca nimeni să nu moștenească de-a gata pămînturi, comori bănești, turme de vite, ci poftescă cîștigi fiecare, dacă

vrea să trăiască. Prin asta s'ar arăta adevărata vrednicie.

Nu e locul să discutăm, dacă cererea e întemeiată întru toate sau ba, dar ea ne dovedește odată mai mult înșămîntatea fără seamăn a muncii pricepute și stăruitoare pentru oamenii și popoarele sărace.

Dacă ne cercetăm pe noi înșine din acest punct de vedere, apoi nu suntem vrednici de nici o laudă.

Viața poporului nostru e legată de pămînt. Traiul lui zilnic nu să desfășură între pereții casei. Crivețul iernii îl află la adăpătoarea vitelor, Vîntul de primăvară îl scoate afară la cîmp. Arșița soarelui de vară îl dogorește la sapă, coasă și seceră. Toamna îl brumează în cucuruziște.

Muncește deci ca un rob, totuși — nu dă înainte.

Nu dă, fiindcă astăzi nu e destul să muncești numai trupește, dînd din mâni, ci trebuie să mai ai pricepere, iscusință, în purtarea economiei! Nu e destul să ari, să sameni, să seceri și să culegi, ca acu-'s e sută de ani. Vremile s'au schimbat. S'au născocit o sumedenie de mașine, cari lucră mai repede și mai bine decît vitele și brațele dumitate. Toată nădejdea țî-o pui în grîu și cucuruz. La alt ram de plugărie nu mai gîndești. Dar dă Dzeu cîțiva ani secetoși și atunci cine e mai nenorocit decît dumniata? Soar-tea țî-s'ar schimba mult în spre bine, dacă ai îmbrățișa de-odată plugăritul, grădinașritul, pomăritul, albinăritul sau alți rami potriviți împrejurărilor între cari te afli. Dacă nu-ți dă Dzeu spor într'un ram, să nimerește cîștig din al doilea, al treilea sau al patrulea, și tot nu ră-

mîi cu paguba întreagă. În Boemia, în Moravia, sunt numărate familii, cari trăesc după grădini de abia cîte un jugăr. Chiar grădinarii bulgari, pripășiți pe la noi, cîștigă mii de coroane de pe locuri, cari țaranilor nostri abia le-ar aduce cu ce să trăiască amărît.

Altă pricină a sărăciei noastre stă și în faptul, că nici chiar rodurile multe puține, ce le dobîndesc plugarii nostri, — nu le știu valoriza, nu le știu vinde la timp potrivit și cu prețuri bune. Cînd Dzeu le binecuvîntă pomii cu rod îmbelșugat: ei abia apucă să-și încarce carăle și să le îmbie cu prețuri de batjocură la toți jidovii, cari le ies în cale. Nici prin minte nu le trece că fiind marfă multă îi scade prețul și că, pentru a preîntîmna nevoia aceasta, e bine să le folosească în alt chip, pregătind din ele articlii de hrană ce să pregătesc (derivate) cari să pot păstra până ce trec cu preț mai bun! Unele poame le poate usca păstrîndu-le chiar pentru alți ani, cînd vor fi mai puține și cînd prețul va fi mai bun.

Cu plugăria singură, purtată ca pe vremea strămoșilor nostri și cu lipsa totală de învățatură în desfacerea rodurilor, nu e mirare că țaranii nostri nu dau înainte de fel.

Mai pune la socoteală groaza Românului de a-și da copiii la meserii și negoț, ca să nu fie silit să tot împărțească bietul pămînt, ce i-a rămas dela părinți; — mai pune la socoteală setea lui de procese, dragostea de crîșme, ușurința de a face datorii — și nu ne vom mira dacă-l vedem silit să apuce drumul altor țeri și îndeosebi

al Americii, pentru-ca prin muncă amară să repareze greșelile, ce le face a casă, din trîndăvie și nepricepere, din voe și din nevoe!

Cu totul altfel am sta, dacă s'ar curma aceste neajunsuri, născătoare de sărăcie. Dacă mai ales pătura cărturărimii noastre s'ar pătrunde de cuvintele poetului:

...Și roiul generos de tineri,
Această gloată de recruți,
Ce umplu golurile triste
Ale eroilor căzuți,

Atîtea forțe risipite
S-or încălzi de-acelaș dor
Și 'n larga tabără-a vieții
Iși vor aduce jertfa lor,

Și-or spune pace și iubire
In inimile, care gem
Sub valurile de 'ntunerec
Ce 'mping la ură și blăstem;

Vor șterge vrajba dintre oameni.
Și-or face traiul mai senin:
Aceasta-i nobila chemare
A luptătorilor ce vin,

Ostași cu fruntea luminată
De raza unui ideal,
Vibrînd de marea suferință
Și de suspinul general!...

O cărturărimie cu vederi mai largi economice e chemată, din capul locului, să propoveduiască, cu vorba și cu fapta, idei sănătoase spre întărirea materială a poporului nostru, întărire materială care e o cerință de frunte și pentru înaintarea lui culturală și politică!

Gavr. Todica.

Oglinda muncii economice, a fraților din Regatul liber.

Expoziția școalelor de agricultură, de meserii, de viticultură și de economie casnică din Țară.

Acea ce la noi e încă prea rămas înapoi: grija noastră pentru îndrumarea poporului pe cărări mai luminate în economia lui de cîmp, de vii, de meserii

și de industrie de casă, — ne pare bine că vedem că macar la frații din liberul Regat român, nu mai e lucru lăsat în voia sorții, ci să cultivă de cei chemați cu toată strădania.

Dovadă și cea mai nouă expoziție generală economică ce s'a arangeat în toamna asta la București în Septembrie, — pe locul Expoziției celei mari dela 1906.

Au fost chemate toate Școlile de agricultură din Țară, să iee parte la această expoziție, arătând aci mijloacele de care să folosesc și pe cari le recomandă și elevilor lor a le folosi, pentru mai înțeleapta scoatere de folos din pământ și din vite.

Asemenea să vie toate școlile de viticultură și să arate chipurile cuminți în care ele cultivă azi viia și cum știu face ca pământul plantat cu această plantă nobilă să aducă mai bun folos economului? Ce soiuri recomandă mai ales, la ce frumuseță de exemplare de struguri s'a ajuns, și cum să pot aceia mai bine valora?

Să vie școlile de meserii din Țară să arate de ce mijloace să folosesc pentru a duce la desăvîrșire cît mai mare meseriile de tot felul, și ce lucruri mai minunate pot arăta, ca rod al istețimei mînilor lor ca o pildă viuă și pentru alții.

Să vine și școlile de economie de casă să arate pînă la ce înălțime să poate duce industria de casă, lucrul de casă al istețelor mîni ale femeii române și cum din aceea să poate face un bun izvor de venit pentru popor, — și, în urmă, cum e a să conducă o gospodărie de casă, bucătărie bună, etc.

Și toți și toate au grăbit a veni la această expoziție și a-și arăta destoinicia, desăvîrșirea.

Expoziția s'a adăpostit în mîndrele pavilone (case) ale expoziției celei mari din 1906. În Pavilionul școalelor de meserii și-au întins și arătat vederii lucrurile lor 57 școli de meserii din Țară. Lucrurile expuse de ele, să întrec unele pe altele în măestria cu care sunt făcute și toată lumea ce le-a văzut, a lăudat sporul acestor școale. Dar nu numai lauda e ce le revine, ci ele au mare putere de atragere! Mulți pă-

rinți trecînd prin o astfel de expoziție, ies de acolo mult lăminați asupra adevărului, că meseriile azi (ca și în trecut de altfel), nu sunt căi de viață pe lîngă care omul să treacă nepăsător, ci-s izvoare de venit minunat răsplătitoare! Și anume în acea măsură răsplătitoare, în care e istețimea celui ce o lucrează. Dacă vedem prea mulți meseriași nevoiași, calici, amărîți, apoi asta nu e vina meseriei, ci a purtătorului ei, nu meseria e slabă, ci omul! Iar omul isteț și harnic, e domn și ca măestru, de multe-ori mai domn ca mulți ce să țin „domni“ din cei ce nu-s măestri.

Dovadă și faptul că în România pînă de curînd mulțimea de străini să deda mai ales la meserii (și negoț), pe lîngă cari țaranul român trecea nepăsător, desprețuitor chiar, (ca și pe la noi), — și mai nici un strein nu să apuca de lucrul pământului. Sămn că meseria o afla și de mai ușoară, și de mai bănoasă și de mai „domnească“.

Acum însă școlile de meserii deschise de stat în toate părțile țării, deschid și ele mereu ochii poporului român asupra folosului meseriilor! Și tot mai mulți Români le îmbrățișează, și, înarmați cu bună învățatură în purtarea lor, strimtoresc și alungă tot mai mult pe străini din ele, cuprinzînd ei acest bogat ram de venit!

Expoziția din vorbă a dat foarte vii dovezi despre asta.

Asemenea a rămas lumea tare mulțumită de ce au arătat celelalte școli exponente.

În pavilionul școlii de agricultură, au expus lucrurile lor 11 școli populare de agricultură (școli pentru fii din popor ce să întorc iar la coarnea plugului lor, dar mai învățați ca frații lor plugari cari n'au avut norocul a trece prin o așa școală), și 6 școli medii (ca gimnaziile dela noi, unde să învață mai mult) de agricultură.

Această parte a expoziției a dovedit viu și ea, că și pe tărîmul economiei de cîmp și de vite, s'au făcut înaintări frumoase în Țară.

Iar școlile de economie de casă, (3) au expus: fel și fel de lucruri de mână, țesături fru-

moase, de casă, apoi lucruri din bucătărie, cu cele de lipsă acolo pentru a pregăti casnicilor un traiu bun și cuminte.

Expoziția a fost deschisă de ministrul președinte Bratianu și a stat deschisă o lună de zile.

— Știută fiind în toată lumea însămnătatea expozițiile economice, atît pentru îmbărbătarea celor ce expun, cît și ca avînd putere atrăgătoare pentru carierele cari expun, — ar fi lucru cuminte dacă și la noi s'ar gîndi lumea mai mult, la arangearea de expoziții economice de tot felul, ca împintenătoare a poporului în spre carierele bune.

Ce sporuri s'au făcut în ale tovărășiilor în România!

La mijlocul lunii trecute a avut loc în România, în orașul Ploești, un congres al „băncilor populare“ și al „Obștiilor Sătești“ din 8 comitate (județe) vecine. Pentru celelalte comitate s'au pus la cale congrese în alte puncte ale țării, mai aproape de ele, anume la Botoșani, Galați și Craiova.

La congresul din Ploești au venit, la mare sfat, care e totodată privilegiu pentru noue îndrumări în conducerea băncilor și obștiilor, — 2000 de trimiși ai acelora. A luat parte și ministrul Haret, și mai mulți deputați și fruntași ai țarei.

Iar din afară de Regatul român au fost poftiți să iee parte conducătorii mișcărilor pentru tovărășii din Bucovina și Transilvania. Din Bucovina a și fost de față dl Sim. Relli, iar din Ardeal dl Vasile C. Osvadă, redactorul nostru, iar ca din partea băncilor (tovărășii și ele, dar de altă natură), a fost de față dl Constantin Pop, redactorul „Revistei Economice“ din Sibiu și funcționar la „Albina“.

Dl Fotin Enescu, director, a arătat starea băncilor populare și a obștiilor sătești, din care să vede uriașul lor avînt, — care ar trebui să fie odată și pentru noi îndemn strigător, a porni munca de răspîndire a tot felul de tovărășii economice la al nostru popor din această patrie! Iată ce spunea dl Enescu la congresul din Ploești, vorbind numai despre cei din urmă 8 ani din viața și dezvoltarea băncilor populare și a obștiilor în Țară:

La 1900, zice dsa, aveam de tot 700 bănci populare (tovărășii economice de tot felul:

pentru împrumuturi, pentru negoț, pentru procurări, etc.), și aveau cele 700 de bănci capital de tot 3 milioane lei, (în acțiunile, cotele, părțile de capital cu care intraseră membri lor în ele).

La 1901 erau 1810 bănci, cu 12 milioane!

La sfîrșitul lui 1908, erau 2410 bănci, cu capital de 38 milioane!

Iar în anul de față, de Ianuar pînă în Septembrie, numărul lor a crescut cu 170, ajungînd la 2580, și capitalul a crescut cu 12 milioane, ajungînd la 50 milioane!

Așa „băncile“.

Iar „Obștiile sătești“, — tovărășiile țaranilor între sine, pentru a lua în arîndă moșii și a întreprinde fel și fel de lucrări spre binele lor al tuturor (un fel de „însoțiri ocazionale“ cum să zic la noi) pînă la 1906 nu erau mai deloc în Țară. Atunci s'a început împingerea țaranilor unii spre alții spre a să lega oarecum frați de cruce în năzuirea spre aceiași țintă economică a lor a tuturor. Și iată ce spor au făcut și acestea:

Pe cînd în 1906 abia erau în Țară 14 obștii sătești, cari luaseră în arîndă pământ, moșii mai puține, — azi, după doi și jumătate ani, are Țara 300 astfel de obștii, cari au luat în arîndă moșii după cari plătesc arîndă anuală 4 și jumătate milioane de lei! Și folosul e: că iau moșile de-adreptul dela proprietari, nu cum luau pînă acum, care cît putea și cu cît preț nimerea, din mîna cutărui arîndator mijlocitor, care le dădea oamenilor pămînturile cum vrea el de scump!

S'a pornit apoi desbatere asupra celor ce să simt prin bănci și la bănci, și s'au scos învățături de multe feluri din ele; s'a arătat ce e bun, și ce e rău, și s'au dat îndrumări pentru a să înlătura tot ce e rău în viața acestor așezeminte, chemate a înălța bunăstarea poporului, și a le apropia de starea cea mai ideală, cinstită, de laudă!

— Din partea mișcării de însoțire, de tovărășie, dela noi, a vorbit dl Vasile C. Osvadă, făcînd istoria mișcării de întovărășire la noi Români din țările coroanei ungare, mișcare ce s'a început cu înființarea băncilor noastre de bani, cari au sporit frumos și ca număr și ca avere, dar pe lîngă cari, dureri, încă nu s'a pornit și o mișcare mai simțită de a înființa mici tovărășii economice prin satele noastre, care să slujască mai de aproape trebuințele poporului eco-



nom. E însă nădejde că în curând să va porni și la noi această mișcare cu toată puterea, — căci roada ce o arată mișcarea de acest fel în satele din Țară, va înfruntă hotărîtor și asupra satelor noastre din Ardeal și Ungaria, urnindu-le la muncă!

Arată însă dl Osvadă o mare deosebire între munca economică a Românilor din Țară, și cea dela noi din Ardeal. Anume, că pe cînd în Țară toată mișcarea e pusă la cale de oamenii stăpînirii și e răzimată pe sprijinul lor bun și puternic, pe atunci la noi ea razimă numai pe puterile noastre proprii, — ne-avînd și noi norocul de a fi cu aceeaș căldură sprijiniți de guvernul țării noastre cum sunt frații din Țară de guvernul țării lor. Dar chiar în această răzimare pe puterile proprii, dl Osvadă vede mai marea vrednicie a mișcării economice dela noi, chiar și așa mai slabă cum e, și puternică cum va fi, — și dă sfat și băncilor și obștiilor din Țară, a să răzima și ele mai mult pe puterile lor, decît pe razi-mul de sus, că cu atît lucrarea lor va fi mai vrednică de cinste, și mai plină de vrednicie!

Cuvintele dlui Osvadă au fost primite cu mare plăcere și el viu felicitat de cei de marea adunare!

Fapte vrednice.

Lucrările săvîrșite în 20 ani de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Înainte cu mai bine de 20 ani, bărbați luminați ai neamului au pus temelie unei tovărășii în Sibiiu numindu-o „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“, (după ce guvernul nu a îngăduit ca să fie pentru toți Românii din țară!)

Această Reuniune, e cea mai harnică dintre soațele ei și munca ce a săvîrșit în cei 20 ani, e vrednică de toată lauda, cum vrednici sunt de lauda conducătorii acestei reuniuni, în frunte cu neobositul secretar dl Victor Tordășianu.

Făgăduind, că ne-om mai ocupa cu munca săvîrșită de această reuniune, — dăm aci schița lucrărilor săvîrșite în 20 ani, — după raportul general prezentat la adunarea sa generală din astan. Iată ce să spune în acel raport:

*

Pentru cunoașterea neajunsurilor în purtarea economiei și pentru aflarea mijloacelor potrivite la îndreptarea scăderilor, conducătorii Reuniunii au crezut a fi de mare preț venirea în atingere nemijlocită cu păturile muncitoare pe calea așa-ziselor „Intruniri agricole“.

— Intrunirile agricole le-au introdus încă din anul întâi al Reuniunii și le-au urmat an de an. Numărul total al lor e 50, ținute în 47 comune. Prima întrunire s'a ținut în anul 1888 în comuna Săliște. La numărul de 50 al întrunirilor agricole, mai vin a să adauge încă 8 „prelegeri-economice populare“ ajutate de stat, ce le-au ținut în cursul iernii anului 1900 în Săliște.

Cum la adunările generale ale Reuniunii, să dezbate de regulă și treburi de folos general economic, cu drept cuvînt să pot pune și adunările generale în șirul întrunirilor-agricole. Adunări generale au ținut în total 20 în 17 localități. Întîia a fost în 1888 în Sibiiu.

— Cu privire la cultura viteilor, lucrările Reuniunii acesteia au fost următoarele: A arangeat de tot 17 *expoziții de vite de prăsilă*, împreunate cu împărțire de premii în bani, în tot atîtea localități. Întîia a fost în 1890 în comuna Rășinari.

La aceste expoziții s'au împărțit de tot 3686 cor. ca premii între economi, și anume: în 1890, 120 cor.; în 1891 și 1892 câte 260 cor.; în 1893—1897 câte 200 cor.; în 1898, 500 cor.; în 1899, 400 cor.; în 1900, 1901 și în 1903—1907 câte 200 cor.

— Pentru a ajuta la răspîndirea cultivei soiului de vite rassa curată „Pinzgau“, în 1893 Reuniunea a adus 50 capete vite de acest soi din Salzburg, în preț de 13.952 cor., pe cari le-a vîndut între membrii Reuniunii pe lingă plățirea prețului în rate și fără camete.

Cu începere din anul 1897 procură, cînd împrejurările sunt priincioase, câte o vițea de rassa „Pinzgau“ curată, pe care o dăruiește cîte unui membru din cîte o comună, cu legămîntul de a o ținea pentru prăsilă și de a da napoi Reuniunii spre mai departe împărțire, întîiul vițel sănătos din prăsilă vițelei.

Incercările de a introduce cultura oilor de rassa „Frieslande-ză“ nu au izbutit. Oile și berbecii dăruți, în anii 1899, 1901 și 1904, s'au prăpădit.

În anul 1903 Reuniunea a arangiat în comuna fruntașă Poiana o expoziție binereușită *de oi*, la care a împărțit 200 cor. premii în bani.

Cu începere din 1904 a intrat în chivernisirea Reuniunii o sumă de 1800 cor., dată de comitatul Sibiiu cu menirea de a îmbia din ea micilor proprietari împrumuturi ieftine la procurarea de animale de prăsilă. Din acești bani s'au dat împrumuturi pe lingă camete mici, ba în timpul din urmă și împrumuturi fără camete.

*

Dacă cultura pomilor a luat un avînt mai îmbucurător în cercul Reuniunii, aceasta să dato-

rește împrejurării, că Reuniunea a împărțit gratuit în aproape fiecare an mii de surcei nobili, apoi pădureți: meri, peri, pruni, cireși, gutui etc., iar în cîteva rînduri a pus în vînzare, cu preț redus, mai multe mii de pomi altoiți. Mai ducătoare la scop în această privință este plantarea de altoi de cîte un soi u ales, pe cari îi dăruie și îi plantează an de an în grădinile membrilor din cutare loc.

Tot în interesele culturii poamelor Reuniunea a arangiat 10 *cursuri speciale de pomărit* în 7 locuri, și anume: primul curs la 1893 în comuna Rășinari.

În mod însemnat a ajutat la îndrăgirea culturii poamelor cele 4 *expoziții de poame*, struguri și cele pregătite din ele, Reuniunea a dat și 551 cor. premii în bani,

Cuptorul de uscat poame, sistem „Cazenille“, zidit în Săliște, chemat este de a ridica prețul poamelor și de a aduce muncitorimei un nou și bogat izvor de cîștig.

Dacă de mare trecere să bucură la poporațiunea noastră cultura nutrețurilor măestrite, aceasta să datorește faptului, că Reuniunea dela Sibiiu cu începere din 1889 a împărțit între membri cu locuința în aproape toate comunele din comitat, an de an gratuit mari cătățimi de sămîntă de trifoiu, de luțernă și de napi de nutreț.

Încă din anii întâi ai Reuniunii s'a început înființarea de *tovărășii agricole* și de *Înșoțiri de credit sătęști* sistem „Raiffeisen“, cu chemarea de a lucra la întărirea statornică a buneistării a comunelor și a locuitorilor lor. Cum simțul de înșoțire și de ajutorare împrumutată la poporul nostru încă nu este destul de dezvoltat, trebuie să ne mulțumim cu cît s'a făcut și în privința aceasta. Tovărășii s'au înființat la stăruința Reuniunii 10, și anume în: Săliște, Sebeșul-săseșc, Lanocrăm, Sibiul, Gurariului, Roșia-săseșc, Săcădate, Avrig, Apoldul-român și în Mohu, iar înșoțiri „Raiffeisen“ 13, și anume: în Roșia-săs. (1894), în Apoldul-român (1895), în Aciliu și Mohu (1897) în Rechița și Pianul-român (1898), în Veștem (1899), în Bungard (1900), în Ilimbav (1901), Loman (1902), Nucet (1903), Pianul-interior (1905) și în Gușterița (1907).

*

În anul 1901 și la pornirea dlui P. Dragits, zelos prim-pretor și membru în comitetul central al Reuniunii, să înființeze școala practică de economie din Săliște cu conlucrarea Reuniunii. Chema-rea acestei școale este să cultive pomi, să înființeze pepiniere fel de fel, pentru a prevedea trebuințele poporațiunii din întreg cer-

cul Săliștei și în urmă de a să îndeletnică cu toți ramii economici.

Prin un apel din 1898, prețuind însemnătatea ce i-să cuvîne în economia țaranului nostru industriei de casă (țesătoriei, cusutului), această îndeletnicire a femeii țărance, ca bogat izvor pentru economie, — s'a scos la iveală datorința de a îngrijă și de înaintarea acesteia. În 1902 s'a hotărît a arangia întîia expoziție din industria de casă împreună cu lucrări din industria profesională (meseriească), datorită pornirii „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“, care a avut o înfruntare bine-făcătoare asupra acestei îndeletniciri. „Albumurile de cusături și țesături cu modele originale“, cum și „Albumul artistic“ litografiat în culori, făcute de Reuniune, păstra-vor originalitatea lucrului de mână femeiesc și răspîndi-l-vor în cercuri cît mai largi! Premiile împărțite la această expoziție au fost: diplome de recunoștință, și 1484 cor. premii în bani, din cari 724 cor. pentru lucrul de mână femeiesc, iar 760 cor. pentru lucrări din industria de casă.

*

În anul 1906 Reuniunea din vorbă, la propunerea secretarului ei, ia hotărîrea să arangieze *expoziții de copii*, prin mijlocirea cărora este dată putința a cunoaște împrejurările de traiu ale poporului muncitor. Întîia expoziție de copii au ținut-a la 14 Octomvrie n. 1906 în comuna Apoldul-român. Premii s'au împărțit la această expoziție în valoare de 204 cor., între mamele cari au dovedit că știu grijă mai cuminte pe micii lor.

*

Pomenind și numai așa în fuga mare aceste lucrări săvîrșite de Reuniune în cei 20 ani de viață, — lucrări cari una fiecare cere osteneală, alergare, grijă, migăleală, — e vădit pentru ori-ce om drept judecător, că această Reuniune, a cărei suflet este de multă vreme secretarul ei, dl Victor Tordășianu, este vrednică de toată recunoștința din partea Românilor dela noi.

Viața economică.

VII.

Banii.

Schimbul bunurilor, de cari avem trebuință, e împedecat de multe împrejurări.

1. Imbiemîntul nu se nimerește totdeauna cu cererea. Mai pe românește: dacă am de vîndut un vițel și-mi trebuiesc cîteva oi, nu voiu afla cu una cu două omul, care să aibă oi de vîndut și să-i trebuiescă tocmai viței, ca să putem face schimbul.

2. E greu de a hotărî valoarea (prețul) bunurilor de schimbat. Bunoară: cîți miei fac un purcel? Ce vrîstă trebuie să aibă unul fie-

